

***Planurile-cadru
pentru învățământul liceal
– de la viziune la realitate –***

“Conform UNESCO, educația pentru Dezvoltare Durabilă reprezintă <<un instrument cheie pentru realizarea ODD-urilor>>. Dezvoltarea Durabilă reprezintă o paradigmă bazată pe etică și educație pentru Dezvoltare Durabilă și are ca scop dezvoltarea competențelor care ajută indivizii să reflecteze la propriile lor acțiuni, ținând seama de impacturile lor actuale și viitoare, sociale, culturale, economice și de mediu. Această educație trebuie să devină parte integrantă a calității educației, inerentă conceptului învățării continue.”

Strategia Națională pentru Dezvoltarea Durabilă a României 2030 (sursa: Guvernul României, 2018)

Reforma educațională reprezintă un pas esențial către un sistem de învățământ mai flexibil, modern și adaptat nevoilor actuale. Personalizarea parcursului educațional le oferă elevilor oportunitatea de a-și contura propriul traseu de învățare, pregătindu-i mai bine pentru provocările viitorului.

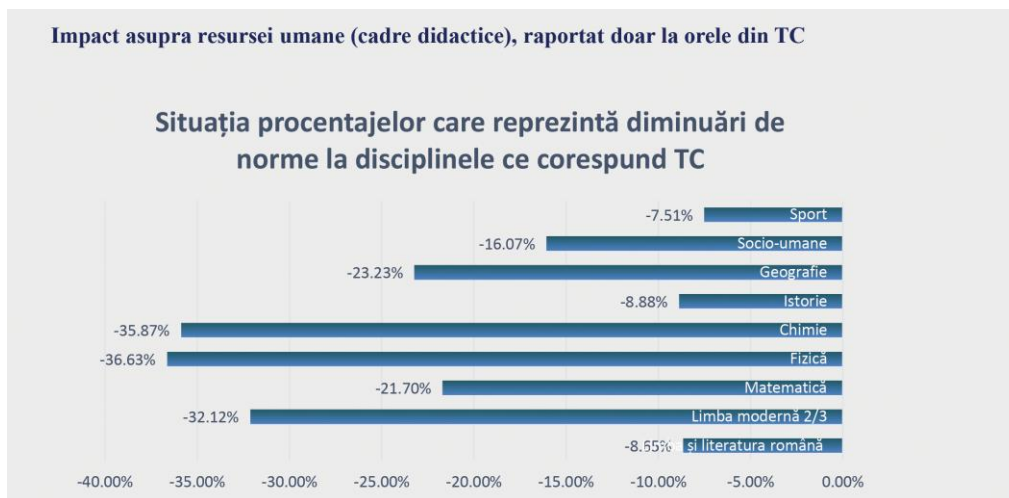
Totuși, această libertate trebuie să fie armonizată cu un nucleu solid de discipline fundamentale, esențiale pentru dezvoltarea echilibrată a fiecărui elev.

Atunci când elevii au libertatea de a alege disciplinele de studiu, există și riscul ca unii să se orienteze către opțiuni considerate „mai ușoare”, evitând materiile care necesită un efort susținut. Această alegere poate avea implicații semnificative: lipsa unei baze solide de cunoștințe la disciplinele ȘTIAM (științe, tehnologii, inginerie, arte, matematică), poate crea lacune care vor îngreuna parcursul academic și profesional al elevilor, multe domenii necesitând competențe avansate în științe exacte, iar absența acestora putând restrânge posibilitățile de viitor.

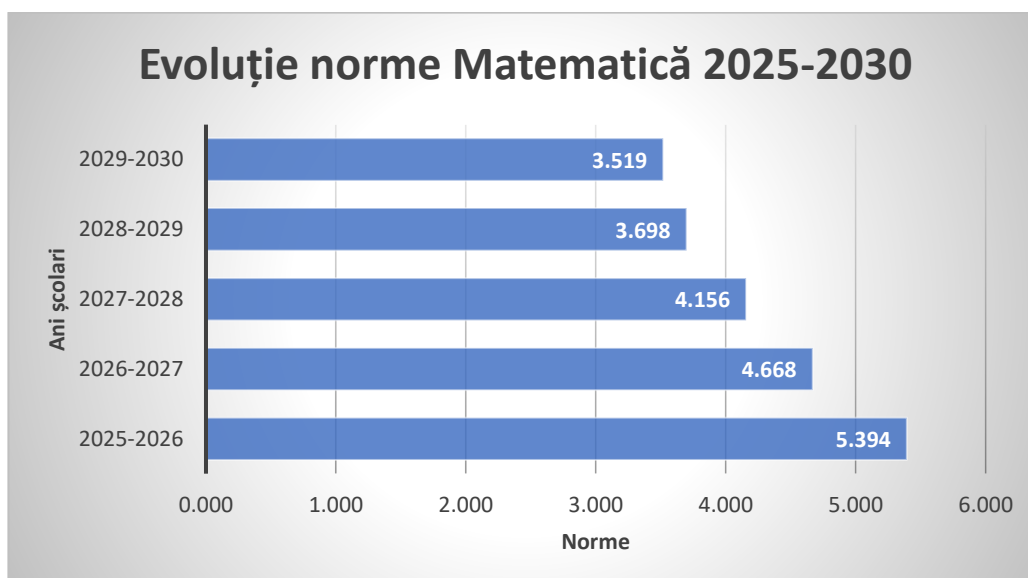
Pentru ca flexibilizarea curriculumului să fie cu adevărat benefică, este esențial să existe un echilibru între libertatea de alegere și necesitatea unei formări temeinice.

Conform inițiatorilor, noile planuri-cadru aduc o serie de modificări ce vizează modernizarea și flexibilizarea sistemului educațional.

La nivel declarativ, se urmărește o abordare echilibrată între standardizare și flexibilizare, cu efect direct asupra resursei umane – cadrele didactice. În acest sens, materialele puse în dezbatere susțin că noile planuri cadru vor aduce o ușoară creștere a numărului de norme didactice. Am constatat însă, tot din materialele prezentate, că pe anumite filiere și discipline numărul de norme poate scădea ușor în primii doi ani de implementare urmând ca apoi scăderea să fie mai accentuată.

Notă: Grafic Ministerul Educației și Cercetării

Notă: Exemplu – Situație Disciplina Matematică – Unitate de învățământ liceal tehnic (prin simularea făcută, în următorii 4 ani numărul de norme didactice scade cu peste 30%)

Aceste diferențe constatate generează restrângeri de activitate la nivelul întregului sistem. Menționăm că persoanele care ar urma să fie afectate și-au ales această profesie ținând cont și de stabilitatea locului de muncă. Din acest motiv, profesia de dascăl va fi din ce în ce mai puțin atractivă pentru viitorii absolvenți.

În condițiile actuale, în care există deficit pe mai multe discipline, considerăm că, înainte de a aplica noile planuri-cadru, avem nevoie de o analiză pertinentă privind resursa umană. În consecință, Ministerul Educației și Cercetării trebuie să găsească soluții pentru rezolvarea problemelor legate de reducerea numărului de norme didactice.

Una din soluții, din punctul nostru de vedere, este flexibilizarea carierei didactice prin reconversie profesională, masterate, formare continuă, astfel încât competențele cadrelor didactice să corespundă noilor cerințe. De asemenea, este obligatorie regândirea formării inițiale a cadrelor didactice.

Implementarea noilor planuri-cadru ar trebui să conducă obligatoriu și la modificări legislative privind norma didactică de predare în care ar trebui incluse și ore pentru activități de educație remedială și la ciclul liceal, așa cum se întâmplă în învățământul gimnazial.

Vedem că profesorii sunt invitați să contribuie la dezvoltarea școlii având un rol direct la adaptarea educației la nevoile elevilor. Dar, ne punem întrebarea despre care nevoi este vorba: cele de dezvoltare personală, cele de integrare pe piața muncii sau cele care vizează integrarea în societate?

Din analiza planurilor-cadru, se poate constata că reducerea numărului de ore sau eliminarea unor discipline afectează, de fapt, atât competențele de care are nevoie elevul pentru a se integra pe piața muncii / în societate, cât și secvențe din dezvoltarea personală.

EXEMPLE:

ARIA CURRICULARĂ LIMBĂ ȘI COMUNICARE

Limba și literatura română

Una dintre principalele probleme este reducerea numărului de ore de Limba și literatura română, la profilul real și la filiera tehnologică. Această măsură ar afecta dezvoltarea competențelor lingvistice, culturale și analitice ale elevilor, punând în pericol atât performanțele școlare, cât și integrarea acestora în societate și pe piața muncii.

Alte consecințe sunt: impact negativ asupra competenței de comunicare în limba maternă română, asupra argumentării opiniei în diverse contexte de viață; diminuarea gândirii autonome, reflexive și critice, ceea ce va transforma viitorul absolvent într-un individ format incomplet, incapabil să utilizeze corect, conștient și eficient limba română – element esențial în definirea identității

noastre naționale. Este evidentă lipsa de corelare între numărul insuficient de ore atribuite disciplinei și importanța disciplinei în evaluarea elevului la examenul de bacalaureat, unde aceasta are două probe.

Prin urmare, este obligatorie o analiză atentă a acestor schimbări, luând în considerare implicațiile educaționale și culturale ale unei astfel de decizii. Este esențial ca această disciplină să rămână parte centrală în curriculum pentru liceu astfel încât să se asigure o educație de calitate și o pregătire adecvată pentru examene și pentru viața profesională.

De asemenea, se impune cuprinderea elementelor de gramatică și vocabular într-o oră distinctă, cel puțin pentru clasele IX – XI.

Limba modernă 2

Având în vedere că la finalizarea liceului sunt necesare competențe lingvistice în cel puțin două limbi străine, considerăm că pentru a atinge competențele prevăzute în Cadrul European Comun de Referință pentru Limbi este absolut necesară menținerea a două ore pe săptămână și la limba modernă 2. Astfel, se poate atinge un nivel funcțional de competență lingvistică (minim B1) la finalul liceului.

Limba latină

Eliminarea limbii latine de la liceele teoretice din curriculumul liceal – profil umanist, specializările Filologie și Științe sociale, ar limita dezvoltarea gândirii critice, a abilităților analitice și a înțelegerii etimologice a limbii române și a altor limbi europene. În plus, Limba latină este utilă celor care-și continuă studiile în domeniile medicină, farmacie, drept, silvicultură etc.

ARIA CURRICULARĂ MATEMATICĂ ȘI ȘTIINTE ALE NATURII

Matematică

Reducerea numărului de ore de Matematică la licee poate genera o serie de dezavantaje importante, care afectează atât dezvoltarea individuală a elevilor, cât și viitorul acestora în contextul profesional.

Ca bază pentru gândirea logică și rezolvarea problemelor, Matematica dezvoltă abilități esențiale de gândire critică și logică, precum și capacitatea de a rezolva probleme complexe. Aceste abilități sunt utile nu doar în domeniul matematicii, ci și pentru înțelegerea și aplicarea conceptelor din alte domenii (fizică, chimie, economie etc.), în care sunt necesare pentru analizarea și optimizarea proceselor. Reducerea orelor de Matematică ar putea diminua această dezvoltare a gândirii analitice și ar putea afecta înțelegerea unor concepte inter-disciplinare esențiale, care sunt necesare în diverse profesii tehnice și ar limita opțiunile educaționale viitoare.

Matematica aplicată în practică a fost mereu generatoare de progres, iar pe viitor credem că rolul matematicii va fi din ce în ce mai important în științe.

Un exemplu de neînțeles în aceste propuneri este eliminarea din trunchiul comun a orelor de Matematică la clasele a XI-a și a XII-a, licee vocaționale de artă – specializare Arhitectură, arte ambientale și design. Privarea elevilor de orele de matematică ar fi o greșeală, știut fiind faptul că această disciplină le dezvoltă capacitatea de înțelegere a realității cotidiene, le formează o gândire logică și, nu în ultimul rând, îi ajută să performeze la disciplinele de specialitate prin aplicațiile conexe.

Biologie

Reducerea orelor de Biologie poate avea efecte negative pe termen lung asupra capacității țării de a concura pe plan internațional în domenii strategice, cu impact direct asupra economiei. O educație solidă în biologie este esențială pentru dezvoltarea industriei biotehnologice, cercetării medicale și inovației.

Biologia nu este doar o materie teoretică, ci și una practică, ce ajută elevii să înțeleagă și să analizeze logic procesele naturale.

Un aspect crucial al biologiei este studiul anatomiei și fiziologiei umane, care oferă elevilor cunoștințe despre funcționarea organismului, nutriție, prevenirea bolilor și impactul stilului de viață asupra sănătății. Biologia ajută elevii să înțeleagă importanța protejării mediului și a biodiversității, pregătindu-i să devină cetățeni responsabili care contribuie activ la reducerea poluării și conservarea resurselor naturale. Orele de Biologie sunt fundamentale pentru elevii care doresc să urmeze cariere în medicină, biotehnologie, ecologie, farmacie, agricultură, silvicultură sau alte domenii științifice.

Chimie

Chimia este o disciplină fundamentală pentru înțelegerea proceselor tehnologice, industriale, de mediu și a siguranței în muncă. Reducerea orelor de Chimie limitează dobândirea cunoștințelor esențiale necesare în domenii precum agricultura, medicina, protecția mediului, industria alimentară și chiar în viața de fiecare zi.

Elevii de la liceele tehnologice care doresc să urmeze studii superioare în domenii tehnice și științifice sau școli postliceale în domeniu, pentru a participa la rezolvarea unor probleme actuale privind gestionarea energiei, protecția mediului și protejarea planetei prin reducerea poluării vor avea un dezavantaj competitiv față de absolvenții liceelor teoretice, unde se păstrează un echilibru mai bun între teoria și practica chimiei.

Fizică

Reducerea orelor de Fizică va conduce la neatingerea competențelor cheie europene.

Prin Fizică se dobândesc cunoștințe privind principiile de bază ale lumii naturale, concepte, principii și metode științifice fundamentale privind tehnologia, produse și procese tehnologice, înțelegerea impactului științei și tehnologiei asupra lumii naturale, înțelegerea progreselor, a limitărilor și a riscurilor teoriilor științifice, a aplicațiilor și a tehnologiei în ansamblul societății. La orele de Fizică elevii dobândesc abilități de a folosi și mânui instrumente și utilaje tehnologice precum și date științifice pentru atingerea unui scop sau pentru a ajunge la o decizie sau concluzie fundamentată și dezvoltă atitudini de apreciere critică și curiozitate, interesul pentru problematica etică și respectul pentru siguranță și dezvoltare durabilă, în particular în privința progresului științific și tehnologic în legătură cu sinele, familia, comunitatea și problemele globale.

ARIA CURRICULARĂ OM SI SOCIETATE

Geografie

Considerăm că eliminarea Geografiei din curriculumul liceal superior (clasele a XI-a și a XII-a de la toate filierele, profilurile și specializările, exceptând profilul umanist și profilul servicii) va atenta la capacitatea de gândire critică a elevilor, la capacitatea de adaptare a viitoarelor generații la schimbările climatice, la migrațiile fără precedent, la efectele hazardurilor naturale și antropice, precum și ale situației geopolitice aflate într-o dinamică îngrijorătoare. Se deschid, astfel, porțile către o societate inadaptată transformărilor mediului înconjurător, în care pseudo-știința, fake-news-urile și teoriile conspiraționiste vor fi foarte ușor îmbrățișate de generațiile private de studiul Geografiei.

Istorie

Schimbările propuse pentru această disciplină vin într-un context intern și internațional în care extremismul, discursul de tip totalitar și derapajele ideologice și politice ar trebui să impună nu reducerea numărului orelor de istorie, ci, dimpotrivă, creșterea lui. Istoria nu își poate atinge obiectivele și nici forma competențe în doar doi ani de școlarizare, întrucât acestea au un grad ridicat de complexitate și necesită o durată mai lungă pentru a fi asimilate; există pericolul cert atât al pierderii identității naționale, cât și al diminuării formării identitare. Cunoașterea istoriei naționale și încadrarea acesteia în istoria universală reprezintă o componentă importantă a formării conștiinței civice și patriotice la adolescenți.

Disciplina Istorie are și menirea de a crea valori și atitudini, competențe formate pe baza gândirii critice. Pierderea de ore îngustează orizontul de cunoaștere, dezvoltarea spiritului critic, limitează drastic gândirea critică, care ar trebui să fie dezvoltată la un nivel superior în contextul formării viitorului

adult responsabil, care să înțeleagă fenomene socio-economice și politice ale societății în care trăiește și e dorit să se integreze în mod armonios, să ia decizii responsabile, raționale!

În ceea ce privește disciplinele „Istoria Evreilor. Holocaustul” și „Istoria Comunismului din România” propunem să se studieze ca și module distincte pe parcursul unui an școlar sau pe sistemul par/impar – o săptămână una, o săptămână cealaltă.

Educație antreprenorială

Cu o economie în continuă schimbare, considerăm că este absolut necesar ca elevii să fie pregătiți pentru provocările economice ale viitorului, iar educația economică reprezintă o componentă esențială a acestui proces.

Școlile trebuie să formeze tineri care să înțeleagă cum funcționează economia, să poată lua decizii informate și să dezvolte abilități antreprenoriale, care sunt vitale în contextul actual al pieței muncii. Fără o educație antreprenorială temeinică, elevii riscă să fie nepregătiți pentru realitățile economice și profesionale pe care le vor întâmpina la finalul studiilor. Includerea acestei discipline în planurile-cadru nu doar că pregătește elevii pentru piața muncii, dar îi și înzestrează cu competențe și abilități valoroase pentru a deveni antreprenori creativi și lideri adaptabili în societatea viitorului.

ARIA CURRICULARĂ ARTE

Educația vizuală și Educația muzicală contribuie decisiv la dezvoltarea creativității elevilor prin activitățile de învățare cu aplicații practice, ceea ce are ca rezultate sporirea stimei de sine a elevilor, a respectului și acceptării pentru diferențele culturale, dezvoltarea lor cognitivă și psihomotorie, creșterea capacității de a lucra în echipă și de a gândi creativ. În contextul globalizării și al diversificării culturale, artele contribuie la formarea identității culturale a elevilor, promovând toleranța, empatia și aprecierea diversității.

În opinia noastră, este necesară introducerea în CDEOȘ (la liceele vocaționale profil pedagogic – specializările Pedagogia educației timpurii și Pedagogia învățământului primar), în clasele a XI-a și a XII-a, a unor obiecte de studiu privind educația vizuală și educația muzicală.

Disciplina Corepetiție nu este doar o disciplină de aprofundare a competențelor la instrumentul principal, ci este o condiție sine qua non a redării / interpretării unei părți importante din repertoriul studiat la disciplina Instrument principal. Disciplina Corepetiție are rubrici de notare în catalog și considerăm că scoaterea acesteia din catalog ar împiedica serios procesul educațional – nu se justifică în nici un fel retragerea calității de evaluator a profesorului corepetitor în actul educațional, prin desființarea rubricii din catalog. În consecință, se impune eliminarea punctului 9 de la Precizările privind

disciplinele care formează curriculumul de specialitate pentru filiera vocațională, profil artistic, specializarea muzică.

ARIA CURRICULARĂ EDUCAȚIE FIZICĂ SI SPORT

Educație fizică

Dacă privim către sistemele de educație ale țărilor membre ale Uniunii Europene, din care și noi facem parte, vom constata că suntem singurii care alocă doar o oră de Educație fizică și sport pe săptămână, în condițiile în care Uniunea Europeană recunoaște importanța educației fizice și a sportului în școli și a emis mai multe recomandări pentru promovarea unui stil de viață activ în rândul elevilor. Într-o lume din ce în ce mai sedentară, în care tehnologia domină viața cotidiană, alocarea unei singure ore de Educație fizică pe săptămână în planul-cadru al liceelor reprezintă o măsură dăunătoare pentru dezvoltarea fizică, armonioasă și mentală a elevilor. Sportul nu este doar un mijloc de divertisment, ci o necesitate fundamentală pentru o viață sănătoasă și echilibrată. Prin sport se cultivă calități personale de reziliență, perseverență, cooperare și corectitudine. Educația fizică este esențială pentru îmbunătățirea stării de sănătate, pentru sporirea performanțelor academice și pentru formarea unor deprinderi benefice pe termen lung.

În concluzie, Educația fizică nu ar trebui privită ca o materie secundară, ci ca o componentă esențială a procesului educațional.

Având în vedere toate de mai sus, propunem:

- Creșterea numărului de clase la profilul pedagogic, în ideea orientării în viitor spre profesia didactică;
- Formarea profesională continuă prin conceperea și implementarea unor module pentru învățarea remedială la disciplina pentru care cadrul didactic este specializat și a unor programe gratuite pentru a doua specializare – inclusiv burse de studii, cu rezervarea posturilor/catedrelor;
- Reconsiderarea profesiei didactice în societate și pe piața muncii, prin creșterea performanțelor în zona excelenței, atât de necesare școlii viitorului;
- O analiză comparativă între actualele planuri-cadru și cele propuse din punctul de vedere al normelor didactice și soluțiile pentru colegii afectați;
- O simulare a ceea ce presupune implementarea noilor planuri-cadru din punctul de vedere al resursei umane și al bazei materiale – nu ne dorim să implementăm aceste planuri-cadru, indiferent cum vor arăta ele, doar pe hârtie;

- O analiză a rezultatelor obținute la nivel de gimnaziu după implementarea ultimelor planuri-cadru, a programelor și a manualelor – aceasta cu atât mai mult cu cât este obligatorie corelarea între planurile-cadru de la gimnaziu și cele de la liceu;
- Implementarea noilor planuri-cadru să se realizeze începând cu anul școlar 2027-2028, după ce cadrele didactice afectate au fost formate sau au făcut reconversie profesională, astfel încât impactul asupra normelor didactice să fie minim.

În loc de concluzii:

Proiectele planurilor-cadru nu sunt o reformă în sine, ci o ușă deschisă către reformă. Indiferent cum vor arăta acestea, contează foarte mult cum vor fi concepute programele, cum vor arăta manualele și, nu în ultimul rând, cum vor fi pregătiți profesorii să predea conform noilor cerințe.

O analiză de profunzime a sistemului de învățământ românesc, corelată cu rezultatele obținute de către elevii români la examenele finale, dar și cu rata relativ scăzută a inserției absolvenților români de liceu și de facultate pe piața muncii din România indică nevoia unor schimbări în mai bine a întregului sistem.

Este lăudabil demersul decidenților de la Ministerul Educației de a încerca să aducă modificări în vederea atingerii idealului educațional, dar nu trebuie nicio clipă scăpat din vedere că aceste modificări trebuie corelate cu realitățile din teritoriu și cu specificul mediului educațional românesc.

Toate acestea pot deveni realitate doar printr-o susținere financiară corespunzătoare a resursei umane și prin îmbunătățirea și dezvoltarea bazei materiale (săli de clasă, săli de sport, cabinete, laboratoare, ateliere pentru practică, săli de audiție – dotate corespunzător).